

Digitalna inkluzija osoba sa invaliditetom

Nenad Glumbić

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Digitalnu revoluciju osamdesetih godina XX veka pratio je svojevrсни sajberoptimizam, tj. uverenje da će masovna upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija unaprediti kvalitet života njenih korisnika i umanjiti postojeće socijalne nejednakosti. Međutim, ubrzo je postalo jasno da svim ljudima nisu u podjednakoј meri dostupni digitalni uređaji. Prva generacija istraživanja u oblasti digitalne nejednakosti uglavnom se orijentisala na pronalaženje činilaca koji doprinose digitalnom jazu između bogatih i siromašnih, starih i mladih, muškaraca i žena, ali i osoba sa invaliditetom i njihovih sugrađana bez ikakvog oblika ometenosti. Iako su postojeće nejednakosti i danas prisutne, širenje interneta i mnogo veća pristupačnost savremenih digitalnih tehnologija u razvijenim delovima sveta, dovela je do njihove široke upotrebe. U nekim zemljama zabeležen je čak reverzan trend, tako da su žene, na primer, preuzele primat u korišćenju interneta. Ubrzo je, međutim, postalo jasno, da puko korišćenje interneta ne doprinosi punoj digitalnoj inkluziji. Razlike u digitalnoj pismenosti i profilima korišćenja interneta ukazuju na novi oblik digitalne nejednakosti. Invaliditet samo produbljuje već postojeće izvore nejednakosti. Odnos između invaliditeta i drugih činilaca koji utiču na digitalnu ekskluziju veoma je složen i polivalentan. Vrsta i stepen ometenosti, rodni identitet, obrazovni nivo, bruto nacionalni dohodak, prihodi domaćinstva, pogrami podrške u lokalnoj zajednici samo su neki od faktora koji utiču na nivo digitalne pariticipacije osoba sa invaliditetom. Treća generacija istraživanja u oblasti digitalnih nejednakosti jedva da je dotakla problematiku osoba sa invaliditetom. Aktuelna istraživanja u ovoj oblasti proistekla su iz činjenice da osobe sa jednakim pristupom informaciono-komunikacionim tehnologijama, jednako razvijenim digitalnim veštinama i sličnim profilima upotrebe interneta nemaju nužno istu sposobnost da svoje vreme provedeno u online okruženju na isti način iskoriste za dobijanje određenih benefita u svakodnevnom životu. Očekujemo da će se u budućnosti sve veći broj istraživačkih projekata baviti i ovim aspektom digitalne inkluzije osoba sa invaliditetom.

Ključne reči: digitalna inkluzija, nejednakost, determinante